

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101535

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шубіна Олена Павлівна

2. Olena P. Shubina

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Дата захисту: 25-01-2024

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Математика

Місце роботи здобувача: Житомирський міський центр науково-технічної творчості учнівської молоді

Код за ЄДРПОУ: 22059382

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд.19, Житомир, Житомирський р-н., 10014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3453

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.27

Тема дисертації:

1. Розвиток креативності вихованців у закладах позашкільної освіти засобами STEM-технологій.
2. Development of creativity of pupils in out-of-school education institutions by means of the STEM-technologies.

Реферат:

1. У роботі здійснено аналіз проблеми розвитку креативності вихованців закладів позашкільної освіти засобами STEM-технологій у психолого-педагогічній літературі та практичній діяльності закладів позашкільної освіти. Уточнено сутність базових понять дослідження. У результаті ґрунтовного аналізу понять «творчість», «творчі здібності» «креативність» виділено та узагальнено їх особливості, що дало підстави стверджувати про наявну суттєву різницю між цими поняттями. Зокрема, творчість тлумачиться як особливий процес, який спонукає до створення нового продукту. Основною ознакою творчої особистості є здатність до генерування нових ідей. Креативна особистість характеризується здатністю створити новий результат, виготовити новий продукт. Методом контент-аналізу сформовано визначення поняття «креативність»: креативність – це здатність особистості до встановлення нових зв'язків між ідеями або подіями, формування нових навичок та зміни стилів поведінки, які призводять до нового, конкретного та корисного в заданих умовах результату. Охарактеризовано показники креативності вихованців закладів позашкільної освіти. З'ясовано, що вона має такі елементи, які слугують критеріями для її виявлення:

оригінальність формальна (ОрФ), розробленість-асиметрія (Р1), розробленість-деталізація (Р2), оригінальність тематична (ОрТ), назва (Н). Окреслено потенціал закладів позашкільної освіти щодо питання розвитку креативності вихованців. Завдяки особливостям організації освітнього процесу (високий рівень мотивації вихованців, спеціальна матеріально-технічна база, включення їх у креативне середовище, можливість розвиватися у власному темпі, відсутність жорсткого оцінювання, гнучкий механізм вибору навчальної програми педагогом, спеціально підготовлені вузькопрофільні педагоги-практики тощо) заклади позашкільної освіти мають значні можливості для розвитку креативності вихованців, порівняно з іншими закладами освіти. Узагальнено інформацію про розвиток STEM-освіти в Україні та зарубіжних країнах, нормативно-правове забезпечення впровадження STEM у нашій державі. Проаналізовано специфіку STEM-освіти, з'ясовано, що інтегрований зміст STEM відображає мультидисциплінарний характер проблем, які існують у реальному житті, STEM-освіта забезпечує учнів навичками, що дозволяють встановлювати зв'язки між отриманими знаннями та проблемами, які виникають у реальному світі. Окрім цього, застосування STEM-технологій в освітньому процесі сприяє розвитку креативності внаслідок того, що вони є практико орієнтованими. Розроблено авторську модель розвитку креативності вихованців у закладах позашкільної освіти засобами STEM-технологій, яка має такі складові: методологічний компонент (мета, завдання, наукові підходи та принципи); ціннісно-мотиваційний компонент (зовнішні та внутрішні мотиви, потреби, розвиток інтересу до власної креативності, її розвитку); організаційно-технологічний компонент (етапи реалізації моделі в освітньому просторі, структура освітнього процесу, STEM-технології, засоби реалізації); результативно-оцінний компонент (відповідний рівень розвитку креативності). Подальшого розвитку набули положення щодо впровадження в освітній процес закладів позашкільної освіти STEM-технологій (дослідницько-пізнавальне навчання, метод навчальних проєктів і мейкерство) та підготовка педагогічних працівників щодо їх реалізації.

2. The paper analyzes the problem of creativity development of students of out-of-school education institutions by means of STEM-technologies in psychological-pedagogical literature and practical activities of out-of-school education institutions. The essence of the basic concepts of the study has been specified. As a result of a thorough analysis of the concepts of "creative activity", "creative abilities", "creativity", their features were highlighted and summarized, which gave grounds to assert that there is a significant difference between these concepts. Thus, creative activity is interpreted as a special process that leads to the creation of a new product. The main feature of a creative personality is the ability to generate new ideas. A creative personality is characterized by the ability to create a new result, produce a new product. The definition of the concept of "creativity" was formed using the method of content analysis: creativity is the ability of an individual to establish new connections between ideas or events, the formation of new skills and changes in behavior styles, which lead to a new, specific, and useful result in given conditions. The indicators of creativity of students of out-of-school education institutions are characterized. It was found that it includes the following elements, which serve as criteria for its detection: formal originality (FrO), elaboration-asymmetry (R1), elaboration-detailing (R2), thematic originality (ThO), name (N). The potential of out-of-school education institutions regarding the development of students' creativity is outlined. Due to the peculiarities of the organization of the educational process (high level of motivation of students, a special material and technical support, inclusion of students and educators in a creative environment, the opportunity to develop at their own pace, the absence of strict evaluation and assessment, a flexible mechanism for choosing the programme by the teacher, availability of specially trained narrow-profile teachers-practitioners, etc.), out-of-school education institutions have significant opportunities for the development of students' creativity, compared to other educational institutions. The information on the development of STEM-education in Ukraine and foreign countries, regulatory and legal support for the implementation of STEM in our country has been summarized. The features of STEM-education were analyzed, it was found that the integrated content of STEM reflects the multidisciplinary nature of problems that exist in real life, STEM-education provides students with skills that allow establishing connections between the acquired knowledge and problems that arise in the real world. In addition, the use of STEM technologies in the educational process contributes to the development of creativity since they are practically oriented. An author's model of the development of creativity of students of out-of-school education

institutions using STEM-technologies has been developed, which includes the following components: a methodological component (purpose, tasks, scientific approaches and principles); value-motivational component (external and internal motives, needs, development of interest in one's own creativity and its development); organizational-technological component (stages of implementing the model in the educational space, structure of the educational process, STEM-technologies, means of implementation); result-evaluation component (appropriate level of creativity development). Provisions regarding the introduction of STEM-technologies (research-cognitive learning, the method of educational projects and making) into the educational process of out-of-school education institutions and the training of teaching staff regarding their implementation have gained further development.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Shubina, O. P., 2021. Peculiarities of transformation of out-of-school education in Ukraine in the conditions of a pandemic. Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences, Vol. 1 (104), p. 5–14.
- 2. Шубіна, О. П., 2021. Використання STEM-технологій для формування креативності вихованців закладів позашкільної освіти. Українська полоністика. № 19, с. 186–193.
- 3. Шубіна, О. П., 2022. Потенціал закладів позашкільної освіти у формуванні креативності дітей та молоді. Інноваційна педагогіка, випуск 50. Том 1, с. 41–44.
- 4. Шубіна, О. П., 2023. Модель STEM-закладу позашкільної освіти: стратегії, структура, напрями та форми діяльності. Наука і техніка сьогодні, вип. № 7(21), с. 495–505.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0110 У 002109

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Антонова Олена Євгеніївна
2. Olena Y. Antonova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3240-6297

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поліхун Наталія Іванівна

2. Nataliia I. Polikhun

Кваліфікація: к. пед. н., старший науковий співробітник, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0176-0752

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Марина Анатоліївна

2. Maryna A. Boichenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0543-8832

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, буд. 87, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павленко Віта Віталіївна
2. Vita V. Pavlenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8528-4054

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривонос Олександр Миколайович
2. Oleksandr M. Kryvonos

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4211-6541

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Вознюк Олександр Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Вознюк Олександр Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Мирончук Наталія Миколаївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна